

INKERILÄISTEN VIESTI

4
2012

TÄSSÄ NUMEROSSA:

Pääkirjoitus: On arvokkaampaa tietää kuin olla tietämättä.....	s.3
Suomen Inkeri-liiton valokuvien inventointi	s.5
Mestari on kuollut, eläköön mestari!	s.7
Paluumuuton 20 vuotta –seminaari.....	s.8
Matkan varrelta osa 3	s.12
Tapahumakalenteri.....	s.15

Kansikuva:

Haitarissa Juho Luukkanen (s.1921) ja vieressä Aleksander Luukkanen (s. 1923). Juho katosi sodassa. Aleksander päätyi Ruotsiin.

Numero 5-6/2012 ilmestyy viikolla 35. Aineisto toimitukselle 5.8. mennessä.
Numero 7/2012 ilmestyy viikolla 43. Aineisto toimitukselle 6.10. mennessä.

INKERILÄISTEN VIESTI

JULKAISIJA
Suomen Inkeri-liitto ry.
Puheenjohtaja Toivo Flink
toivo.flink@kolumbus.fi

TOIMISTO
Lehden tilaukset ja
osoitteenmuutokset,
jäsenmaksut, tuotetilaukset ym.
Inkerikoti, Karjalatalo
Käpylänselkä 1
00610 Helsinki

Puh. 045 2612 342
Annikki Kelo
Sampo 800012-306364
Nordea 101030-1085026

ILMOITUKSET/€
1/1 sivu 250 €, ½ sivu 135 €,
¼ sivu 85€
Kuulinilmoitukset 17 €
Kiitos- ym. ilmoitukset 10 €

LEHDEN VUOSITILAUS 2012
35 € kotimaahan ja Ruotsiin,
40 € muualle

LEHDEN TOIMITUS
Päätoimittaja
Toivo Flink
Toimitussihteeri
Riikka Mahlamäki-Kaistinen

TOIMITUKSEN OSOITE
Renkkelintie 28
40950 Muurame
Puh. 050 599 6773
(ark. 9–17.00)
inkerinviesti@suomi24.fi
Huom!
Tilaukset koskevat yhteydenotot
Suomen Inkeri-liitto ry:n
toimistoon, kuten mainittu edellä.

INTERNET
<http://www.inkeriliitto.fi>

PAINOPAikka
Vammalan Kirjapaino Oy,
Sastamala

Lehti ilmestyy kuudesti vuodessa
Aineisto palautetaan vain erikseen
pyydettyäessä

**INKERILÄISTEN
SIVISTYSSÄÄTIÖ**
Hallituksen pj. Toivo Iho
Palokunnantie 5 B 19
02700 Kauniainen
Puh. 050 505 2335
OP 578038-20031499

PÄÄASIAMIEN RUOTSISSA
(Hoitaa lehden tilaukset)
Viktor Aitman
Linbanev. 6
SE-438 35 Landvetter
Puh. (03) 1916 602
v_aitman@spray.se
Ruotsin Inkeri-liiton
postisiirtotili 173888-9

ISSN 1236-9586

ON ARVOKKAAMPAA TIETÄÄ KUIN OLLA TIETÄMÄTTÄ

Toivo Flink

Hyvät lukijat!

Tämänkertainen pääkirjoitukseni on varsin informatiivinen. Viime kuussa pääkaupungissa pidettiin kaksi merkittävää tilaisuutta. Inkerinsuomalaisten paluumuuton alkamisesta Suomeen on kulu-
nut kaksi vuosikymmentä. Suomeen on muuttanut yli 40 000 inkerinsuomalais-
ta perheineen. Tuhannet lapsina maahan
saapuneet ovat jo aikuisiässä. He ovat
käyneet täällä koulunsa. Voimme vain
arvailla, missä he tulevat toimimaan ai-
kuisina, mikä on heidän kansallinen iden-
titeettinsä tai muistavatko he alkujuren-
sa ja millä tavalla he tulevat tuomaan sen
ilmi Suomen kansalaisina? Mitä me, yksi-
tyshenkilöt, ja ne tahot, jotka ovat olleet
tässä prosessissa mukana, voimme tode-
ta sen tuloksista?

Helsingin Malminkadun Eurooppa-
salissa järjestettiin 3.4. seminaari, jonka
otsikko kuului: Paluumuuton 20 vuotta:
Näkökulmia venäjänkielisten kotoutumi-
seen. Tilaisuuden järjestivät yhteistyös-
sä Helsingin yliopisto, Väestöliitto, Ter-
veyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) ja
Siirtolaisuusinstituutti. Valtiotieteellisen

tiedekunnan professori Inga Jasinskaja-
Lahti esitteli Inkerinsuomalaisten paluu-
muuttajien integraatiota Suomeen mo-
nivuotisen haastatteluprojektin tulosten
valossa.

THL:n maahanmuuttajien tutkimuk-
sen alustavista tuloksista venäjänkielisen
väestön osalta kertoi tutkimuskoordinaat-
tori **Natalia Solovieva**. Venäjänkielisten
maahanmuuttajien erityiskysymyksiä pal-
veluntarjoajan näkökulmasta toivat esiin
monikulttuurisuuden asiantuntija **Anita
Novitsky** ja palveluneuvoja **Violetta Vel-
ler** Väestöliitosta. Inkerinsuomalaisu-
uden historian tuntemuksen merkitykses-
tä inkerinsuomalaisten paluumuuttajien
kotoutumisessa Siirtolaisinstituutin ni-
missä puhui allekirjoittanut.

Seminaarin avasi ja puhetta johti kans-
lianeuvos **Risto Laakkonen**. Hän oli pa-
luumuuton alkulähteillä prosessin alka-
essa vuonna 1990. Esitän seminaarin
osanottajatahot näinkin tarkkaan, jotta
tarvittaessa te voisitte lukea esitelmien
tekstit laitosten ja järjestöjen kotisivuilta.

Kansallisarkistossa pohdittiin 24.4. ar- ▶

kistolaitoksen Venäjän mikrofilmausprojektin viiden vuoden toiminnan tuloksia. Kyseessä on Suomea ja suomalaisia, myös inkerinsuomalaisia, koskevan tiedon hankkiminen Venäjän arkistoista. Hanketta on rahoittanut opetusministeriö, siis meidän kansanne verovaroilla. Ja koska kyseessä on pääsääntöisesti julkinen tieto, jokainen meistä on oikeutettu tutustumaan siihen ilman erityislupaa.

Avaussanoissaan arkistolaitoksen pääjohtaja **Jussi Nuorteva** painotti Suomeen hankitun ja hankittavan arkistoaineiston merkitystä kansallisen itsetuntonne rakennusaineena. Täällä aineisto on tutkijoiden käytössä aivan eri tavalla kuin kymmenissä Venäjän valtion ja viranomaisarkistoissa. Aineiston saaminen Suomeen madaltaa myös nuorten tutkijoiden kynnystä paneutua Venäjän tutkimukseen.

Professori **Eljas Orrmanin** mukana kuulijat tekivät jännittävän matkan Suomen kansallisarkiston kopioiden hankintaan vuodesta 1809, Suomen autonomian ajasta 2000-luvulle.

Hänen taustatietonsa tarjosivat oivan pohjan Kansallisarkiston Venäjän mikrofilmiprojektin hankkimisen ongelmiin. Tilannetta tarkasteli projektipäällikkö professori **Dmitri Frolov**. Viimeksi kuluneen viiden vuoden aikana Suomeen on mikrofilmattu yli puoli miljoonaa otosta.

Ruotsin vallan ja autonomian aikaisen vanhemman aineiston hankinnan valossa projektipäällikkö dosentti **Jyrki Paasikoski** osoitti, että Pietarin ja Moskovan arkistoista löytyy yhä runsaasti Suomea koskevaa tutkimusaineistoa.

Turun yliopiston professori **Kimmo Rentola** ja Helsingin yliopiston professori **Timo Vihavainen** pohtivat mahdol-

lisuuksia hyödyntää venäläistä arkistoaineistoa opetuksessa ja tutkimuksessa jo maisterin tutkinnon tutkimuksissa. Vihavainen huomautti, että Suomen tutkijoiden vähäinen venäjän kielen taito on muuttumassa parempaan suuntaan. Ymmärrettävästi tämä on tapahtumassa nyt myös yliopistoissa opiskelevien paluumuuttajalasten venäjän osaamisen ansiosta. Hänen mielestään venäjä yksin ei kuitenkaan riitä. Tarvitaan myös ruotsin ja saksan osaamista. Englannista puhumattakaan.

Suurlähettiläs Arto Mansala painotti historian ja erityisesti poliittisen historian merkitystä ulkoasiainministeriön henkilöiden toiminnassa. Juuri tätä alaa lukeneita valitaan eniten ulkoasiainministerin palvelukseen sinne pyrkijöistä. Hän piti tärkeänä UM:n kannalta, että Venäjän arkistoja avataan. Hänen mielestään pienetkin muutokset laajenevaan arkistoaineiston käytössä johtavat ajan mittaan avoimempaan maailmaan.

Päälle päätteeksi voidaan kaiketi muistuttaa vanhasta totuudesta, että se, joka hallitsee tietoa menneestä, hallitsee tätä päivää. Tätä päivää hallitseva hallitsee tulevaa. Tunnetusti tieto tuo tuskaa, ja silti on arvokkaampaa tietää kuin olla tietämättä.

*Keväisin mielin työn ja tekemisen iloa
toivottaen
Toivo Flink*

SUOMEN INKERI-LIITON VALOKUVIEN INVENTOINTI

Martti Kupiainen

Suomen Inkeri-liitto on pitänyt kotiaan Helsingin Käpylässä 1970-luvulta lähtien. Karjalatalolla sijaitseva huoneisto on toiminut muun toiminnan ohella erilaisen arkistoaineistojen säilytyspaikkana. Aineistoja on vuosien varrella kerryttänyt yhdistyksen toiminta, Inkeriläisten viesti -lehden toimittaminen, sekä yksityisten ihmisten lahjoitukset. Aineisto sisältää erilaisia dokumentteja, kirjoitelmia, muistelmia, artikkeleita, kirjeitä, lehtiä, lehtileikkeitä, sekä valokuvia. Se on ollut varastoituna kaapeissa erilaisiin pahlavilaatikoihin ja pinoihin.

Inkeri-liiton taltioimia valokuvia on säilytetty tavallisissa pahlavilaatikoissa yhdessä muun aineiston kanssa. Valokuvat ovat olleet joko irrallaan, pahlaville liimattuina, tai kirjekuorissa ja albumeissa. Aineistosta ei ole luetteloa, sitä on ilmeisesti vain säilytetty pahlavilaatikoihin sitä mukaan, kun sitä on kertynyt. Tämä on ymmärrettävää. Pienten yhdistysten resurssit eivät riitä kaikkeen. Järjestetyn arkiston perustaminen ja ylläpitäminen vaatii ylimääräistä työtä ja sopivia tiloja. Kun aineistoja kertyy, esimerkiksi lahjoituksina, olisi hyvä käydä se läpi lahjoittajan kanssa ja kirjata muistiin kaikki saatavilla oleva tieto. Tähän ei aina ole ollut mahdollisuutta. Aineistoja on lähetetty postitse, mukana ei ole ehkä ollut tietoja tai lahjoittajat eivät ole tienneet niitä. Jos tietoja on merkitty muistiin, esimerkiksi valokuvissa esiintyvistä ihmisistä tai paikoista, nämä tiedot on säilytetty valokuvien mukana. Osa vanhemmista valokuvista on jossain vaiheessa liimattu pahlaville ja nii-

Sinitarrojen tahraamia valokuvia.

Valokuvia Läärän perhealbumista.

Valokuvia pahlavilaatikossa irrallaan.

tä on säilytetty kierrekansioissa. Pahveihin on merkitty numeroita, joten vaikuttaa siltä, että jossain vaiheessa valokuvia on ainakin jonkun verran järjestetty ja luetteloitu, mutta tätä luetteloa ei löytynyt nyt käsillä olleista aineistoista.

1936 kuvaa

Valokuvat päätettiin inventoida keväällä 2012. Inventoinnin tarkoituksena oli kartoittaa kaikki säilytetyt valokuvat, jotta saataisiin tarkempi käsitys siitä, miten paljon niitä on ja minkälaisia ne ovat. Valokuvien inventointi tehtiin käymällä koko aineisto läpi. Kaikki löytyneet valokuvat otettiin erilleen ja laitettiin pahvisiin arkistolaatikoihin. Valokuvista tehtiin luettelo, johon merkittiin kuvista tai niiden ohesta löytyneet tiedot. Valokuvan koko ja tieto siitä, oliko kuva mustavalkoinen tai värillinen merkittiin luetteloon myös. Jos valokuvia oli lähetetty postitse ja mukana oli kirjeitä tai muistilappuja, ne säilytettiin kuvien yhteydessä. Kokoelman asianmukainen suojaaminen vaatii valokuville soveltuvien arkistokelpoisten suojakuorien ja säilytyskoteloiden hankkimisen. Suojaimistyön aikana kirjeet ja muut muistiinpanot täytyy erotella ja luetteloita erikseen.

Valokuvia löydettiin kaikkiaan 1936 kappaletta. Tässä on mukana mustavalkoisten ja värillisten paperikuvien lisäksi muutamia negatiiveja ja väridioja. Jos kuvien mukana oli niihin liittyvät negatiivit, kuten joissain aivan tuoreimmissa kymppikuvissa, näitä ei tässä vaiheessa merkitty erillisinä kuvina. Negatiivit kuitenkin mainittiin luettelossa. Valokuvat olivat enimmäkseen hyvässä kunnossa. Joitain kuvia oli tosin kiinnitetty pahville sinitarroilla, jotka olivat jättäneet rasvaiset jäljet valokuviin. Nämä sinitarrat poistettiin ja kuvat suojattiin tavallisella kopiopaperilla. Talvikuukausien aikana keskuslämmitettyjen huoneistojen suhteellinen ilman-

kosteus voi olla liian kuivaa valokuville. Tämä oli havaittavissa joissain valokuvissa emulsion kuivumisena ja käpertymisenä sekä murtumisena. Aineistossa ei ollut yhtään sähköisten kuvien tallennusvälinettä, joten yhtään digitaalikuvaa ei inventointiluettelossa ole.

Vanhin kuva

Valokuvia kokoelmassa on hyvin pitkältä ajalta. Vanhin ajoitettu valokuva on Markkova – Järvisaaren laulukuo vuodelta 1866. Vuosisadan vaihteesta on myös jonkun verran kuvia. Uusimmat valokuvat olivat vuoden 2000 Lahden kesäjuhlista. Valokuvien aikajana kattaa siis lähes koko perinteisen valokuvauksen historian. Digitaalikameroiden ja kamerakäyttöiden yleistyessä suurin osa kuvista otetaan ja tallennetaan sähköisesti. Näiden valokuvien taltioiminen olisi myös tärkeää. Tämä vaatisi sen, että käytettävissä olisi esimerkiksi pari ulkoista kovalevyä, joille molemmille tallennettaisiin sama sisältö. Kovalevyjen toimivuutta olisi testattava säännöllisesti ja valokuvat olisi kopioitava uuteen tallennusvälineeseen muutamien vuosien väliajoin. Nyt tämä uudempi sähköinen kuva-aineisto puuttuu kokoelmasta kokonaan.

Valokuvien inventoinnilla saatiin tietoa kuvien sisällöstä, niiden määrästä, sekä kunnosta. Inventoinnin jälkeen valokuvat tulisi suojata asianmukaisilla suojakuorilla ja sijoittaa luetteloituina valokuville turvallisiiin arkistolaatikoihin. Inventointiluettelon perusteella voidaan nyt arvioida valokuvien suojamateriaalien tarve, sekä järjestämisen ja luetteloinnin vaatimat resurssit.

Martti Kupiainen on paperikonservaat-tori ja valokuvaaja, joka opiskelee Jyväskylän yliopiston Arkistonhallinnan maisteriohjelmassa. Hän inventoi Inkeri-liiton valokuvat osana opintoihin liittyvää työharjoittelua. ①

MESTARI ON KUOLLUT. ELÄKÖÖN MESTARI!

Inkerin suuri kuvataiteilija **Toivo Rännäli** kuoli Vantaalla 90 vuoden ikäisenä. Hän syntyi Inkerinmaalla 26. lokakuuta 1921. Heidän perheensä karkotettiin Laatokan rannalla sijainneesta Toserovan kylästä Krasnojarskiin ilman paluuoikeutta, kun hän oli kymmenvuotias. Siperiassa asuessaan hän valmistui kuvataiteilijaksi ja tuli tunnetuksi koko maassa. Toivo Rännäli saapui Suomeen paluumuuttajana vuonna 1993 ja asettui Vantaalle. Hän puhui äidiltään oppimaansa murretta, ja pääsi Suomessa hyvin alkuun lapsuutensa kielivarastoilla.

Tutustuin Toivo Rännäli käydessäni Krasnojarskissa vuonna 1992. Sitä ennen olimme käyneet kirjeenvaihtoa runsaan vuoden ajan. Jo kirjeistä minulle avautui henkilö, joka muisti omat juurensa ja halusi pitää niistä kiinni.

Toivo Rännäli kuului luojalta lahjoja runsain mitoin saaneisiin henkilöihin. Hän oli ensisijaisesti herkkä luonnon kuvaaja, ahkera ja tuottelias. Rännäli jätti jälkeensä myös runokirjoja, lapsuutensa ja nuoruutensa muistelmiin perustuvan romaanin Musta enkelini ja novelleja. Erinomaisen muistinsa ansiosta hän siteerasi vaivatta jo nuoruudessaan lukemaansa. Toivo Rännäli oli myös loistava kertoja. Hän on kiertänyt entistä Neuvostoliittoa ja maailmaa ja näiltä matkoiltaan maalasi lukuisia tauluja. Elämänsä varrella Toivo Rännäli tapasi lukuisia merkittäviä teatteri-, elokuvataiteilijoita ja kirjailijoita kuvataiteilijoista puhumatta.

Olen voinut seurata taiteilijan Suomesa valmistuneita maisematauluja. Pohjo-

lassa valo on erilainen kuin mannermaissa Siperiassa, jossa taitelija eli pitkän elämän. Suomessa asuessaan hän ehti tutustua maahan Lappia myöten. Suomeen muutettuaan Toivo Rännäli löysi myös pohjoisten maisemien olemuksen.

Rännäli oli herkkä ja syvälinen ajattelija. Kovien kokemustensa kautta hän kasvoi myös suureksi ihmiseksi. Monipuolisen lahjakkuutensa ansiosta hän osasi olla suurpiirteinen ja joviaali ihmisten heikkouksille. Hän ei vain sietänyt laiskuutta, ennen kaikkea henkistä laiskuutta ja kaksinaismoraalia, sillä hän itse ahersi ja uurasti päivittäin koko ikänsä viimeisiin elinkuukausiinsa saakka.

Toivo Rännälin kertoman mukaan häntä ei kelpuutettu Suomen taitelijaliiton jäseneksi, eikä taulujaan maan taidenäyttelyihin. Tämä ei estänyt häntä pääsemästä näyttelyihin Pariisissa, Venetsiassa, Pietarissa ja muualla maailmalla. Hänen taulujaan on Venäjän 38 taidemuseon kokoelmissa ja lukuisissa taidemuseoissa kaikilla mantereilla.

Toivo Rännäli oli Venäjän kuvataideliiton jäsen vuodesta 1948. Ahkeruus ja onnistumiset toivat ansioita, sellaisia kuten Venäjän kansantaiteilijan arvonimi, Venäjän taideakatemian kunniajäsenyys, Pietarin tiede- ja taideakatemian jäsenyys ja Kansainvälisen matkailuakatemian kunniatohtorin arvonimen.

Toivo Rännäli haudattiin Vantaalla Pyhän Laurin kirkon hautausmaahan 14. huhtikuuta 2012.

Toivo Flink

Palumuuton 20 vuotta –seminaari: Näkökulmia venäjänkielisten kotoutumiseen

Toivo Flinkin seminaaripuheesta työstetty haastattelu

Kirjoittaja Riikka Mahlamäki-Kaistinen

SUOMALAISUUDEN TUNTEMUKSEN MERKITYS INKERINSUOMALAISTEN PALUMUUTTAJIEN KOTOUTTAMISESSA

– Vielä tänäkään päivänä Inkerin suomalaisuuden historiaa ei ole tosiasiallisesti hyväksytty osaksi Suomen historiaa, eivätkä inkerinsuomalaiset osaksi suomalaisuutta, toteaa FT, erikoistutkija ja Inkeriläisten Viestin päätoimittaja Toivo Flink Palumuuttoa koskevassa huhtikuuisessa seminaarissa.

Mitä aseman parantamiseksi tulisi tehdä?

– Todellinen hyväksyttävyyys alkaa siitä, kun suomalaisen Inkerin elämänvaiheet tullaan omaksumaan Suomen kouluissa ja yliopistoissa. Tieto pitäisi saada opetussuunnitelmiin ja oppikirjoihin.

Onko inkeriläisten asema erilainen muihin alkuperäissuomalaisiin nähden?

– Kun puhutaan esimerkiksi Amerikan ja Kanadan suomalaisista, he ovat kantasuomalaisista mielestä niitä oikeita suomalaisia. Suomessa Inkerin suomalaiset ovat toisen luokan suomalaisia, koska heidän taustansa liittyvät Venäjään.

Vaikuttaako tämä palumuuttajiin ja jos vaikuttaa niin miten?

– Tottakai vaikuttaa. Mielestäni tämä osittain selittää sen, miksi inkeriläiset palumuuttajat pyrkivät toisaalta muuttamaan mahdollisimman nopeasti suoma-

lasiakin suomalaisimmiksi ja toisaalta ovat lokeroituneet pieniin piireihinsä. Venäjällä nuoretkin tunsivat olevansa suomalaisia, vaikka olisivat puhuneet äidinkielenään venäjää, mutta täällä Suomessa heistä tuli kertaheitolla venäläisiä ja vieläpä ryssiä.

Mitä asiaan voisi vaikuttaa?

– Olen vakuuttunut, että kun Inkerin historia julkisesti hyväksytään osaksi Suomen historiaa, tuhannet Suomeen muuttaneet inkerinsuomalaiset ja heidän perheittensä jäsenet aistivat ja tiedostavat sen, että suhde heihin on muuttunut. Tämä puolestaan lisää heidän itsetuntoaan ja antaa lisää voimaa selvittää arkielämässä ja toimia maamme hyväksi.

Juhlapuheissa on vuosi kaupalla puhuttu maahanmuuttajista voimavarana. Suhhteessaan inkerinsuomalaisiin Suomi ei ole ollut vain antavana puolena. Se on ollut myös saavana. Siksi ihmettelenkin, miksi vieläkään inkerinsuomalaisten osaamista

ja Venäjän tuntemusta ei ole kunnolla kar-
toitettu, eikä otettu käyttöön.

Kauanko Suomen ja Inkerin yhteydestä on puhuttu?

– Käsitys suomalaisen Inkerin henkises-
tä kuuluvuudesta Suomeen on vanha. In-
kerin suomalaisten historiallista yhteen-
kuuluvuutta emämaahan on muistettu
jo 1800-luvun puolivälissä. **Y. S. Yrjö-
Koskisen** Oppikirjassa Suomen historia-
ta vuodelta 1869 hän huomauttaa, että In-
kerinmaan suomalaiset asukkaat ”olisivat
kyllä ansainneet tulla samaan isänmaahan
luetuiksi.” Isänmaalla hän tarkoitti tieten-
kin Suomea. Valitettavasti tämä toivomus
ei ole saanut jatkuvuutta autonomian ai-
kana, ei itsenäisyydenajan heimoaatteen
alkuvuosikymmeninä, eikä tänäkään päi-
vänä. On hyvä kysyä miksi, kunhan tie-
täisimme keneltä. Toivottavasti aikamme
alkaa olla kypsä hyväksymään suomalai-
sen Inkerin elämänvaiheet ja samalla ny-
kyiset Inkerin suomalaisten jälkeläiset eh-
doitta osaksi Suomea ja suomalaisuutta.

Kuinka kaukana ovat suomalaisten siteet Inkeriin?

– Ne löytyvät vuonna 1611 virinneestä
luterilaisesta seurakuntaelämästä Inke-
rinmaalla, siis jo ajasta ennen sitä, kun
Ruotsi sai tulevan Ingermanlandian hal-
tuunsa. Täten alkanut luterilaisen väes-
tön muutto Inkerinmaalle pääasiallises-
ti Karjalan kannakselta ja Savosta jatkui
yli sadan vuoden ajan. Ruotsi menetti In-
kerinmaan väestöineen Venäjälle Uuden-
kaupungin rauhansopimuksen mukaan
vuonna 1721. Inkeriin jääneet suomalai-
set saivat silti pitää uskonsa ja pappinsa,
jotka kaikki tulivat Suomesta. Vielä kauas
kantoisemmat seuraukset Inkerin suoma-
laisten elämään oli Suomen liittämällä
Venäjän keisarikuntaan. Venäjän luteri-
laisten seurakuntien kirkkolaki vuodelta

1832 määritteli Inkerinmaan seurakun-
tajaan, joka oli voimassa Venäjän keisa-
rikunnan luhistumiseen asti. Tämä alue
on sitä Inkerinmaata, josta me tänäänkin
puhumme. Suomalaisten tutkimusten mu-
kaan voidaan lähes henkilötarkkuudella
osoittaa kuka, mistä, milloin ja mihin oli
muuttanut Inkerinmaalle Ruotsin vallan
aikana. Suomalaisuuden alkujuurien sel-
vittely 1800-luvun alussa käynnisti tut-
kimusmatkoja Suomesta Inkerinmaalle.
Pietarin Tiedeakatemian jäseneksi kohon-
nut **A. J. Sjögren** ”löysi” Pietarin läänis-
tä savakot ja äyrämöiset 1830-luvulla ja
osoitti, että he ovat Savosta ja Karjalan
kannakselta Ruotsin vallan aikana Inke-
riin muuttaneiden luterilaisten suomalais-
ten jälkeläisiä.

Ketkä Suomen vaikuttajista ovat toimineet Inkerin suomalaisuuden hyväksi?

– Oletan pikagallupin osoittavan, että val-
taosa ei osaisi liittää siihen muita nimiä
kuin presidentti **Mauno Koiviston**. Mui-
ta ovat **C.G. Mannerheim, Risto Ryti,
Erik Heinrichs, Paavo Talvela, K.J.
Ståhlberg, E.N. Setälä, Martti Haavio,
Aale Tynni** vain muutamia mainitakse-
ni. Vielä vähemmän tunnettuja ovat suo-
malaiset Inkerin tutkijat ja Inkerin omat
vaikuttajat.

Runoilija, sanomalehtitoimittaja ja akateemikko V.A. Koskenniemi taisi kuulua puolestapuhujiin?

– Ehdottomasti. Inkerin henkinen kuu-
luvuus Suomeen korostui 1943 pidetys-
sä Inkeri-tapahtumissa, jossa **Koskenniemi**
totesi puheessaan, että ”suomalaisen
muinaisrunon piirissä on pienen Inkerin
osuus niin suuri, että se käsittää runsaan
neljänneksen kaikista talteen kirjatuis-
ta runoarteista ja nimenomaan lyyrisen
runouden alalla on tämä Inkerin edustus

vieläkin huomattavampi. Syyllä on kansanrunouden tutkija voinut väittää, että inkeriläiset kokoelmat ovat olleet niin rikkaat, että jos sellainen runoosare tavattaisiin muulla eurooppalaisella kielellä, se olisi tutkijain yleisen huomion ja ihailun esineenä... Ne suomalaiset, jotka Stolbovan rauhan jälkeen ovat siirtyivät Suomesta Inkeriin, ja joiden jälkeläiset muodostavat sen pääväestön, ovat nähtävästi kuuluneet siihen suomalaiseen parhaimmiston, joka historiamme aikana on usein saanut maailmalle osoittaa, että kansojen arvoa ja merkitystä ei suinkaan mitata lukumäärän perusteella.”

Nuo olivat komeita ja tärkeitä sanoja.

– Lisäisin tähän vielä, että Kalevala olisi oleellisesti erilainen, jos siitä puuttuisi Inkeristä oleva Kullervo. Samalla meiltä puuttuisi Kullervo-sinfonia, Kullervo-taulut, näytelmät ja paljon muuta.

Onko tätä inkeriläisten henkistä pääomaa korostettu muualla?

– Kun Inkerin päivää vietettiin Helsingin yliopiston juhlasalissa 23.1.1944, inkeriläisten väestönsiirtojen johtaja professori **Pentti Kaitera** arvioi inkeriläisten siirtymistä Suomeen muullakin kuin taloudellisella mittarilla. Kaiteran heimoaate ja kristillinen vakaumus loivat pohjan hänen pyrkimykselleen pelastaa Inkerin suomalainen kansanosa lopulliselta tuholta. Hän ei ollut aatteensa kanssa yksin. Tämän vuoksi hänen ajatuksensa sopivat tähänkin päivään, kun mietimme inkerinsuomalaisten paluumuuttoa Suomeen 1990-luvulla.

Jos palataan nykypäivään, niin ovatko Inkerin suomalaiset itse kiinnostuneita historiastaan?

– Kirjailija **Andrei Bitov** kirjoitti 1969

matkanovellin *Uroki Armenii (Armenian oppitunteja tai Armenian opetuksia)*, jossa hän kertoi vaikuttuneensa siitä, että kaikista armenialaiskodeista löytyi maan historiaa esittelevä kirja, jota oli luettu paljon. Historiaa kunnioitettiin ja siitä oltiin kiinnostuneita. Tämä on minustakin erityisen tärkeää. Bitov kysyy teoksessaan, että miksi me, venäläiset, emme ole yhtä kiinnostuneita omasta historiamme. Samaa minä haluaisin kysyä inkeriläisiltä. En voi muuta kuin ihmetellä mihin on kadonnut laaja kiinnostus historiaan ja sen innostunut harrastus. Tänäpäin ei voida enää valittaa Inkeriä tai Suomea koskevan tiedon puutetta, kuten 40 vuotta aikaisemmin. Kirjoja löytyy suomeksi ja venäjäksi ja lisäksi on sähköinen media.

Paljonko inkeriläisyyttä on ylipäätensä tutkittu Suomessa?

– Meillä on kaksi laajaa yleistystä ja tutkimuksia, joissa on pureuduttu erikoiskysymyksiin. Lisäksi on runsaasti pääasiallisesti vanhempaa kieli- ja kansa- ja uskontotiedettä edustavia sekä uudempiä sosiologian alan tutkimuksia. Loppu onkin sekalaiseen seurakuntaan kuuluvaa lehtikirjoittelua. Valtaosa lehtikirjoituksista on ollut kooltaan 3 000 – 4 000 merkkiä, siis yhden sivun verran. Ei siihen paljon mahdu. Yrittäkäää mahduttaa Suomen historialliset vaiheet samaan merkkimäärään. Ei mikään ihme, ettei näistä tiedoista ole lukijoille jäänyt paljoa muistiin, vaikka kirjoittelua on kestänyt yli 20 vuotta.

Mitä pitäisi tehdä?

Suomalaisen Inkerin menneisyys ja nykyisyys edellyttää laajaa ja tehokasta lähdeaineiston selvittämistä, kartoittamista ja tutkimista. Aineisto on koottava sähköiseen tietopankkiin. Suunnitelmallisen ja pitkäjänteisen tiedonkeruun toteuttami-

seksi tulee perustaa Inkerin keskusarkisto ja -tutkimuskeskus. Pohjan sille muodostaa ensisijaisesti Kansallisarkistoon 1950-luvulla luovutettu kirjallinen ja valokuva-aineisto.

Mikä materiaalin keruussa on tärkeintä?

– Tärkeintä ei ole saada kaikkea materiaalia samaan arkistoon, vaan verkottaa arkistot niin, että tieto niiden sisällöistä välittyy.

Suuri osa nykyisestä arkistoaineistosta taitaa koskea viranomaisaineistoa.

– Näin on. Se on tärkeää, mutta yhtä tärkeää on inkerinsuomalaiseen identiteettiin ja maailmankuvaan liittyvä keruuaineisto.

Miten aineiston keruu tulisi toteuttaa?

– Ohjausryhmään, joka lopullisesti suunnittelee keruu- ja arkistoprosessin, tulisi kuulua edustajia Kansallisarkistosta, Suomen Inkeri-liitosta, Siirtolaisuusinstituutista, Suomalaisen Kirjallisuuden Seurasta, Helsingin yliopistosta, Kotiseutuliitosta, Väestöliitosta, Viron, Pietarin, Karjalan ja Ruotsin Inkerin liitoista sekä mahdollisesti viranomaisstahojen edustajista.

Mitä aineistoa on jo olemassa?

– Suomessa on tallennettuna kaksi laajaa valokuvakokoelmaa kadonneen Inkerin maisemista. **Samuli Paulaharju** kuvasi Inkeriä vuonna 1911 ja **Antti Hämäläinen** vuosina 1943 ja 1944. Kummankin kuvaamisella on ollut kansatieteellinen ote. Tämän jälkeen Inkerin kuvaaminen on ollut sattumanvaraista. Osana tietopankin toimintaa kuuluu Inkerin maise- mahankkeen käynnistäminen. Sen tavoit-

teena on kartoittaa Inkerinmaata esittävää valokuva-aineistoa Suomessa, Venäjällä, Virossa ja Ruotsissa sekä valokuvata heikosti dokumentoituja Inkerin alueita.

Miten projekti etenee?

– Parhaillaan selvitetään mahdollisuuksia tallentaa Suomessa perhearkistoista löytyvää jatkosotaan ajoittuvaa inkeriläisaineistoa sekä mietitään tapoja ja keinoja lähestyä Suomeen jatkosodan jälkeen kotiutuneiden inkerinsuomalaisten jälkeläisiä. Yksityisarkistoista aineisto katoaa helposti niiden haltijoiden kuoleman myötä. Vuoroaan odottaa myös inkerinsuomalaisten haastatteluprojekti.

– Vireillä on myös elokuvaprojekti, jossa Suomen Inkeri-liitto on mukana. Metropolia ammattikorkeakoulussa toteutetaan tänä vuonna The Living Memory of Ingrian Finns- elokuvahanke. Sen rahoitus on saatu EU:n Education and Culture -ohjelmaan sisältyvästä Active European Remembrance -ohjelmasta, jolla vaalitaan natsismin ja stalinismin uhrien muistoja ja lisätään tietoa hirmujärjestelmien aiheuttamasta inhimillisestä kärsimyksestä. Suomen Inkeri-liiton kanssa kehitetty hanke toteutetaan yhteistyössä Tallinnan yliopiston kanssa. Hankkeen kohderyhmänä ovat Suomen ja Viron nuoret. Dokumenttielokuvan ensi-ilta pidetään joulukuussa 2012. ①

Matkan varrelta – inkerinsuomalaisen muistelmia

Osa 3: Elämämme Virossa

Reino Jaakkimainen

Kloogan Karanteeni Leiri

”Katsokaas’, tamahan onkin aito Keskitysleiri!”

Inkerissa Krausselosta lahtenyt juna ylitti Narva joen ja mentyään ohi Narvan kaupungin Virossa pysähtyi hetkeksi metsäaukeamalle antaakseen matkustajille tilaisuuden toimittaa tarpeensa ja venytellä jalkoja. Matkamme jatkui länteen päin ohi Rakvere nimisen kaupungin kohti 200 km päässä olevaa Viron pääkaupunkia Tallinnaa. Rata seurasi Suomen Lahden rantaviivaa.

Juna pysähtyi Tallinnassa, mutta emme saaneet poistua junasta. Katselimme härkävaunun ovesta tätä historiallista keskiajan kaupunkia. Ohikulkija tunsivat meidät pakolaisiksi ja kysyivät: ”Kust teie tulete?”. Yksi meikäläisistä, joka osasi hiukan viroa, vastasi: ”Leningradi juurest”. Tämä sananvaihto tuki minussa uskoa että – kuultuaan enemmän – vironkielellä voisi tulla toimeen.

Etupäässä kivirakennuksinen Tallinna kuvasti jonkinlaista pysyväsyyttä jopa sota aikanakin. Kloogan kylä oli vain alle 40 km Tallinnasta Paldiski rautatien varrella. Klooga oli yksi kolmesta karanteeni leireistä, jonne Inkerin pakolaiset tuotiin. Toiset kaksi olivat Paldiski ja Polkkyla. Jo tähän mennessä noin 16,000 inkeriläistä oli hakenut turvaa Virossa. Heidän lukumääränsä oli leireissä, milloin tahansa, noin 5,000. (Erkki Tuuli)

Junan pysähdettyä Kloogan kylän lä-

heisellä metsäaukealla saimme ensimmäisen silmäyksen siitä minne olimme menossa. Kuulin jonkun härkävaunussa huutavan peloissaan:

”Hyvät ihmiset katsokas’ tämän onkin aito keskitysleiri!”. Tosiaan. Sitä se paikka olikin.

Neliskulmainen alue oli korkean piikkilanka-aidan ympäröimä. Sen joka nurkassa oli korkea vahtitorni. Niissä ja sisäportilla oli aseistettuja saksalaisia sotilaita. (Myöhemmin kuulumme, että monet heistä olivat virolaisia.) Pimeän tultua kahden sotilaan patrolli, yksi kummastakin tornista, käveli edestakaisin tornien välisen matkan. Aidan sisällä oli monta rakennusta: Useita isoja parakkeja, suihku/desinfektio rakennus, vahtitalo, sairaahuone omine aitoineen, käymälä, jne.

Laskeuduttuamme junasta kaikki tavaramme vietiin desinfektioon, sairast sairashuoneeseen. Loput meistä ohjattiin suureen sauna/suihku huoneeseen. Kaikki riisuutuivat yhdessä: miehet, naiset ja lapset. Vaatteemme pantiin pusseihin desinfiointia varten. Ison huoneen lämpötila ei ollut läheskään saunamaista, tuskin siedettävä suihkutukselle.

Inkerissa saunoimme koko perhe yhdessä. Joskus myös naapureidenkin kanssa. Siksi miesten ja naisten yhdessäolo saunassa ei ollut outoa. Se mikä yllätti minut, oli keskenkasvuinen tyttö Lempi,

Jatkoa
Inkeriläisten
Viestissä 11/2007
aloitetuille
muistelmille.

joka oli ollut mukana Kurkelan Osakan talossa. Hän oli kuin puhjennut kukkaan, kuin taiasta ja muuttunut yön aikana kauniiksi neidoksi; kukka rikkaruohojen keskellä. Hän uhkui terveyttä ja elinvoimaa punaisine poskiineen. Hänen täyttynyt muotonsa teki hänestä nuoren naisen. Hän tosiaan näytti klassilliselta kaunottarelta.

Tämä oli minulle suuri käsittämätön yllätys. Samalla tuli jonkinlainen hyvänolon

tunne, kuin todistus siitä että elämä jatkuu, ihmiset kasvavat ja kehittyvät jopa keskellä nykyisten kauhujen ja kärsimystenkin.

Meidät sijoitettiin 200 ihmisen parakkiin. Lattian ala jaettiin kahteen kulkukäytävään pituussuuntaan, ihmiset lattialla kummallakin puolella. Joka perhe sai oman lattiatilansa ja jokainen sai oman olkipatjan. Mitään huonekaluja ei ollut lähettyvillä.

Taas taistelu eloonjaamisesta

Pari kuukautta lukuun ottamatta nälkä oli ollut vieraanamme tammikuun alusta 1942 lähtien. Nyt, lokakuun alussa -42, olimme taas sen kynsissä. Ruoka-annokset täälläkin, niin kuin Kruasselossa, eivät olleet riittäviä. Yksi limppu sahajauhosekaista leipää, jaettu samankokoisina 9'lle ihmiselle, kulho vesistä soppaa ja kuppi teetä olivat päivän annos, millä tuskin selvisi hengissä. Limpun jakamisesta yhdeksään yhtä suureen osaan tulikin iso juttu, mis-

Kuva: Jaakkimainen Reino

Mies jatkotarinan takaa, Reino Jaakkimainen tänä vuonna kuvattuna.

tä syntyi joskus riitaa. Matti sai kiittämättömän tehtävän suorittaa limpun leikkaamisen. Sitten arvalla tehdystä järjestyksessä jokainen vuorolleen valitsi osansa. Matti teki niin tarkkaa työtä, että jopa ensivalitsijallakin oli joskus vaikea valita. Siitä jotkut tuskastuivat tai olivat vihaisia Matille, mutta kieltäytyivät itse suorittamas-

ta leivänleikkuuta seuraavan kerran.

Ajoittain määrättiin kaikki työkelpoiset johonkin palkattomaan työhön. Kerran olin paljain käsin lastaamassa teräväsärmisiä kvartsikappaleita härkävaunuun, joista sain pintahaavoja eri puolille kehoani ja joiden paraneminen kesti useita päiviä. Kuulin, että jotkut saivat työstä lisäannoksen, mutta ei meillä ainakaan ollut siihen tilaisuutta.

Meillä oli vielä vahan jauhoja ja perunoita jäljellä, mutta eivät ne kestäisi kovin pitkälle. Asetettuamme 'kodiksi' lattialle meidän tärkein asia oli ottaa selvää miten ja mistä voisi saada lisää ruokaa.

Jutellessaan aikaisemmin leiriin saapuneen samanikäisen pojan kanssa Jussi sai tietää, että jotkut pääsivät ulos ryömimällä piikkilanka-aidan alta, uhmaten ampumista tai kiinni joutumista. Ulkona he kävivät lähi talonpoikaiskartanoissa vaihtamassa jotain omaansa ruokaan. Poika sanoi tehneensä retken jo pariin kertaan ja tarjoutui ottamaan Jussin seuraavan kerran mukaansa. ▷

Isä, talvisodanaikaisena räätälinä, oli Suomessa käydessään ottanut erään valtatun alueen liikkeestä ompelukoneelle tarpeellisia esineitä kuten neuloja, ompelulankaa ja lankarullia. Inkeristä kotoa lähtiessään hän tiesi, että tämmöistä oli sota-aikana vaikea saada ja otti ne mukanaan juuri vaihtokauppa mielessään. Nyt olikin siihen tilaisuus.

Varhain aamunkoissa Jussi ja poika syöksyivät vartijoita varoen aidan alta tien poikki lähimetsään. Odottelimme huolissaan miten Jussin kävisi. He tulivat takaisin iltahämärässä suureksi iloksemme. Jussi toi Singer ompelukoneen neuloja ja lankarullia vastaan muutamia kiloja jauhoja, leipää ja perunoita; jotain myös lahjaksi ystävälliseltä virolaiselta farmarilta. Jussi ei kertonut yksityiskohdista seikkailustaan.

Innostuneena Jussin onnistumisesta Matti ja minä halusimme myös koettaa onneamme. Vanhempani eivät antaneet molempien mennä yhtä aikaa sillä he pelkäsivät pahinta: kaksi poikaa kiinni tai ammuttuna samalla kertaa. Minun sijastani Matti sai kaverikseen Armas Rysän, kurkeloisen toverimme. Jussin menopaikka oli heidän mielestä liian lähellä vartiotornia. Huomasimme, että aidan ja viereisen tien alla kulki poikki viemäriputki, jonka alkupää oli piikkilanka-aidasta meidän puolella. Putki oli pitkän matkaa vartiotorneista ja tarpeeksi suuri, että sitä pitkin voisi pieni poika hyvin ryömiä läpi ja sitten juosta metsään piiloon. Tuumasta toimeen. Aamuhamarassa Armas pienempänä meni putken sisään. Matti näki kuinka Armas nosti varovasti päänsä toisella puolella tietä ja nähtyään vartijoiden selkäpuolet, juoksi kiiresti metsään.

Kun Matti vuorostaan yritti mennä putkeen hän huomasi pian olevansa liian suuri ryömimään tai konttaamaan.

Hänen täytyi pujotella vatsallaan vetäen käsillään ja työntäen jaloillaan. Lisäksi hänen täytyi työntää isonpuoleiset kivet edessään. Sitten, pahaksi onneksi, hänen jalkansa vielä näkyivät kun vartijat kohetasivat toisensa lähellä paikkaa ja pysähtyivät juttelemaan.

Matin täytyi vain olla hiljaa odottaa peläten heidän huomaavan hänen jalkansa. Kun hän vihdoin selvisi putkesta, oli Armas väsynyt odottamaan ja mennyt. Matti painoi ympäristön mieleensä ja läksi kulkemaan metsässä siihen suuntaan jossa oletti kylän olevan.

Hän sattui paikalle, jossa oli neljä maataloa. Vanhanpuoleinen nainen oli iloisensa saadessaan pari ompelukoneen neulaa isosta pussista vehnäjauhoja. Yksi farmari komensi Matin pois vihoissaan, mutta toinen ei halunnut vaihtokauppaa vaan antoi leipää, ohranjyviä ja voita. Erään farmarin vaimo vaihtoi jauhoja ja perunoita kahteen ompelukoneen lankarullaan.

Rupesi jo hämärtymään kun Matti lähestyi leirialueetta. Hän oli huolissaan siitä, miten saisi vietyä ruokatavarat viemäriputken läpi. Sitten hän huomasi ihmisryhmän vartijan kanssa lähestymässä leirin porttia. Hän sulautui joukkoon. Yksi joukosta uhkasi antaa Matin ilmi, mutta muut saivat tämän pitämään suunsa kiinni ja Matti pääsi portin läpi.

Paikalliset farmarit tapasivat varmaan paljon ruokaa etsiviä ihmisiä. Se, että he siitä huolimatta auttoivat nälkäisiä, todistaa heidän omistaneen hyvän humanisen luonnonpiirteiden.

Kuulin myöhemmin että Kloogan alueella oli ainakin kaksi keskitysleiri. Siellä myös pidettiin venäläisiä sotavankeja ja juutalaisia. Sodan jälkeen oli todisteita, että siellä tapahtui joukkomurha. ①

TAPAHTUMAKALENTERI

Ilmoittajille: Jotta tapahtumakalenteriin toivotut ilmoitukset ehtisivät painoon, tulee ne lähettää toimitussihteerille, postitusmuodosta riippumatta, siten, että ne ovat perillä viimeistään lehden kakkossivulla ilmoitettuna aineiston vastaanottopäivänä

Hyvinkään Inkeri-kerho

Tiedustelut Irja Pelkonen,
inkerikerho@gmail.com tai
p. 040 550 5712

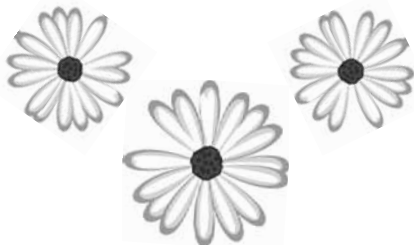
Lahden seudun Inkeri-seura

Kerhoillat joka kuukauden toinen maanantai.

- 31.5. Kevätretki Putronniemi
- 14.7. Inkeriläisten kesäjuhla
- 13.8. klo 15 Kerhoilta
- 10.9. klo 15. Kerhoilta
- 8.10. klo 15 Syyskokous
- 12.11. klo 15 Kerhoilta
- 10.12. Joulukuukausi

Kerhoillat ja kokoukset Lutherin kirkolla, osoitteessa Vuorikatu 37.

Kerhoilloista ja kokouksista tiedusteluihin vastaa Maria Lahti, p. 0400 841 741

Turun Inkeri-seura

Besseda-teehtetket jatkuvat Palvelupisteessä joka kuukauden 1. ja 3. perjantai kello 13 Irma Kapasen vetämänä.

Inkeriläisten Juttutupa jäi Vapun (30.4.) jälkeen tauolle.

Juhlatilaisuuden Varissuon kirkolla (Kousankatu 6), kello 14 alkaen.

- 27.5. Helluntai-juhla
- 30.9. Syyskokous ja Mikkelinpäiväjuhla
- 3.1. Pyhäinpäivän kunniakäynti seppeleenlaskuineen Turun hautausmaalla inkeriläisten muistomerkillä kello 12 ja sen jälkeen noin kello 13 kahvi- ja ohjelmatilaisuus Varissuon kirkolla.
- 26.12. Joulujuhla

Palvelupiste, Uudenmaankatu 1.

Puh. 233 2565

Helsingin seudun Inkeri-seuran tapahtumia

Anitta Iline, anitta@inkeriseura.com
tai p. 050 565 9805

Työpajat järjestetään Karjalatalon Inkerikodissa (Käpylänkuja 1, Helsinki)

Tiedustelut Toivo Tupin p. 040 578 3894

LEVITÄ INKERI-TIETOA

Saatavana Inkeriläisten Sivistyssäätiöstä: Annikki Kelo p. 045 2612 342

Kirjallisuus

Flink Toivo: Kotiin karkotettavaksi, 30,-

Häkkinen Juho: Siihen maahan,
jonka minä sinulle osoitan I – II, 15,-

Kalevalaseuran vsk. 69-70:
Maria Luukan laulut ja loitsut, 6,50,-

Kuivanen Lilja (toim.):
Inkerin vuotuisjuhlat, 10,-

Krifors Lars: Oli onnistuttava, 15,-

Nokkala Tapani:
Paavo Räikkönen Inkerin mies, 25,-

Ojala Ella: Ensimmäinen kevät, 16,-
Pelastunut albumi, 22,-
Pitkä kotimatka, 14,-

Pelkonen Hannu: Voihan Venäjä, 25,-

Pärnänen E.: Antti Kivekäs I – II, 9,-

Ripatti Maria: Elämä yhden
kortin varassa, 16,50

Savolainen Aatu: Suomalainen
sissisodassa, 15,-

Savolainen Mikko: Inkerinmaa, 33,50

Seppänen Heikki: Etelän tien
kulkija – Vilho Helanen, 25,-

Sihvo Jouko: Inkerin kansan 60
kohtalonvuotta, 24,-

Sihvo Jouko (toim.):
Inkerinsuomalaisten kohtalo, 20,-

Störgren Aleksander:
Mutkainen tie vapauteen, 10,-

Suominen Hellin:
Mooses Putron elämäkerta, 2,50

Survo Arvo: Itku Inkerille, 17,-

Tuukkanen Saimi
Elämäni helminauha, 5,-

Äänitykset

Inkerikuoro (CD): Minä tyttö, 10,-

Santtu Lauri (äänilevy single):
Murrejuttuja, 2,50

Survo Arvo (C-kasetti):
Omal maall', 2,-

Kartat

Mustonen:
Inkerin kartta v. 1933, 12,-

Randefeldt:
Inkerin uusi kartta v. 1992, 10,-

Randefeldt:
Keski-Inkeri Kylä ja tiekartta
v. 1993, 10,-

Muut

Inkerin pöytälippu (polyesteriä) +
salko marmorijalustalla: 22,-

Inkerin pöytälippu (polyesteriä): 17,-

Adressi surunvalitteluun: 7,-

Pakki Nikolai:
Inkerin kylän lähihistoria taiteessa, 15,-
Inkeri-keskuksesta ja numerosta 09-3499626

Rautajoki Reijo: Vaietut
s-postitse: reijo.rautajoki@gmail.com
ja hyvin varustetuista kirjakaupoista